

Randmeerconcertbrief

Seizoen 2012/13 nr 10

Utrecht String Quartet
Eeva Koskinen viool
Katherine Routley viool
Joël Waterman altviool
Sebastian Koloski cello
Open Haven Zeewolde

programma 2 maart 2013	1
over de musici	2
toelichting door Wouter Molendijk	3-4
contactadressen en concertlocaties	5
agenda seizoen 2012/2013	6

10e Randmeerconcert - seizoen 2012/2013
zaterdag 2 maart 2013 20.00 uur
Open Haven Zeewolde

Utrecht String Quartet
Eeva Koskinen - viool, Katherine Routley - viool,
Joël Waterman - altviool, Sebastian Koloski - cello

Franz Joseph Haydn
(1732-1809)

Strijkkwartet in d kl.t. Hob 83 op. 103 (1803)
'Ultimo quartetto'
- Andante grazioso
- Menuetto ma non troppo Presto - Trio

Béla Bartók
(1881-1945)

Strijkkwartet nr 2 op. 17 (1915-17)
- Moderato
- Allegro molto capriccioso
- Lento

Pauze

Felix Mendelssohn Bartholdy
(1809-1847)

Strijkkwartet op. 81 (fragment, 1827-47)
- Thema con Variazioni. Andante sostenuto
- Scherzo. Allegro leggiero
- Capriccio. Andante con moto - Fuga. A tempo ordinario

Peter Iljitsj Tsjajkovski
(1840-1893)

Album voor de jeugd op. 39 (1878)
(bew. Rostislav Dubinsky - Borodin Quartet)
1. Morning Prayer (Morgengebed)
3. Playing Hobbyhorse (De kleine ridder)
5. March of the Wooden Soldiers (Mars van de speelgoedsoldaatjes)
7. Funeral of the Doll (De begrafenis van de pop)
9. The Witch (De heks Baba Yaga) (20)
11. Russian Song (Russisch Lied)
13. Kamarinskaja (Volkslied) (14)

2. Winter Morning (Wintermorgen)
4. Mama
6. The Sick Doll (De zieke pop)
8. A Nanny's Fairy Tale. (Een bakersprookje) (19)
10. Polka
12. A Peasant Plays a Concertina. (De boer speelt op een trekharmonica)

(De complete versie bestaat uit 24 delen. Tussen haakjes de afwijkende nummering in de complete versie)

Het **Utrecht String Quartet** is één van de meest gerenommeerde kamermuziekensembles en geniet een internationale reputatie als een veelzijdig en dynamisch ensemble. Hoewel de vier musici van het USQ in Nederland wonen, is hun muzikale wereld grenzeloos. In geen geval wil het ensemble het genre strijkkwartet als een museumstuk behandelen. Veeleer ontdekken de musici, ook in traditionele werken, steeds weer iets nieuws, combineren die met noviteiten, of spelen op ongebruikelijke concertlocaties. Hun uitstekende reputatie in de muziekwereld hebben de leden van het Utrecht String Quartet vooral verkregen met hun zoektocht naar verdwenen of in vergetelheid geraakt repertoire en hun samenwerking met hedendaagse componisten. Deze veelzijdigheid bewijst het kwartet op internationale tournees, die het de laatste tijd onder meer maakte naar Frankrijk, Duitsland, Australië en het internationaal befaamde Kuhmo Kamermuziekfestival in Finland. Het Finse dagblad Helsingin Sanomat schreef hierover: "Hun spel is tegelijkertijd intellectueel, analyserend en krachtig expressief".

In april 2000 maakte het Utrecht String Quartet zijn debuut in Engeland in de Conway Hall en in 2003 in de Wigmore Hall, beide in Londen, waar het kwartet sindsdien regelmatig te gast is. In Nederland is het USQ in alle belangrijke kamermuziekseries vertegenwoordigd, zoals het Concertgebouw in Amsterdam, Vredenburg in Utrecht en Muziekcentrum Frits Philips in Eindhoven. De vier musici gaven daarnaast gehoor aan een uitnodiging van koningin Beatrix om in het Paleis Noordeinde in Den Haag te concorderen. Op pedagogisch vlak is het kwartet verantwoordelijk voor de kamermuziekklas van het Utrechts Conservatorium en werken zij succesvol samen met partners in de kamermuziek als Vladimir Mendelssohn, Dimitri Ferschtman, Arno Bornkamp, Christianne Stotijn, Pauline Oostenrijk, Ivo Janssen, Nobuko Imai, Isabelle van Keulen, Alexander Madzar. Naast een uitgebreide concertpraktijk houdt het USQ zich ook bezig met opnamen voor radio, televisie en cd. Een omvangrijke collectie cd's verscheen op het label MDG. Voor deze opnames kreeg het USQ uitstekende kritieken in alle gerenommeerde muziektijdschriften, zoals The Gramophone, het BBC Music Magazine, het USA Fanfare en het Duitse blad Fono Forum.

...

Na haar studie aan de Sibelius Academy in haar geboortestad Helsinki verhuisde Eeva Koskinen naar Nederland teneinde haar opleiding te voltooien bij Viktor Liberman aan het Utrechts Conservatorium. Gedurende haar studietijd reisde zij ook frequent naar Frankrijk om te studeren bij violist Wladimir Spivakov.

Eeva was prijswinnaar bij diverse concoursen zoals het Tibor Varga Concours en de Japan Music Competition en treedt regelmatig nationaal en internationaal op als solist en als kamermusicus. Zij is mede-oprichter van het USQ. In 2001 volgde haar benoeming tot eerste concertmeester bij het Noord Nederlands Orkest. Eeva Koskinen maakt ook deel uit van het Trio Finlandia en is als docente verbonden aan het Utrechts Conservatorium.

De Australische violiste Katherine Routley studeerde aan het Conservatorium of Music in Sydney, de Indiana University in Bloomington (U.S.A.) en het Utrechts Conservatorium. Zij kreeg les van onder meer Harry Curby, Yuval Yaron, Stanley Ritchie, Viktor Liberman en Philip Hirschhorn.

Zij won diverse prijzen en beurzen die haar in staat stelden om haar studie buiten Australië voort te zetten. Haar liefde voor kamermuziek bracht haar in contact met Walter Levine, Felix Ayo, Eli Goren, Sandor Végh en Gidon Kremer.

Katherine is mede-oprichter van het USQ en maakt sinds 1989 tevens deel uit van de Deutsche Kammerphilharmonie Bremen.

Altviolist Joël Waterman ontving zijn eerste vioollessen van zijn vader. Hij zette zijn studie voort bij Coosje Wijzenbeek in Hilversum, en in 1992-1993 aan de Universiteit van Bloomington, Indiana, bij Rostislav Dubinsky, oprichter van het Borodin kwartet. In Bloomington ontving hij tevens de Kreisler Award. Vanaf 1995 studeerde hij altviool bij Marjolein Dispa aan het Conservatorium van Amsterdam, waar hij in 2001 Magna cum laude afstudeerde. Sinds 1995 is Joël actief als remplacant bij het Koninklijk Concertgebouw Orkest. Tevens werd hij als gast-aanvoerder uitgenodigd bij Holland Symfonia, het Gelders Orkest, de Radio Kamerfilharmonie en Amsterdam Sinfonietta. Van dit laatste ensemble maakt hij sinds 2006 vast deel uit. Joël is ook zeer actief als kamermusicus. Hij is mede-oprichter van het Ensemble Cameleon, en altviolist van het Utrecht String Quartet. Verder is hij kamermuziekpartner van musici als Janine Jansen, Liza Ferschtman, Paolo Giacometti en Rian de Waal.

Cellist Sebastian Koloski werd geboren in Bremen (Duitsland). Hij studeerde cello aan de Musikhochschule Freiburg bij Christoph Henkel en voltooide zijn studie in de U.S.A bij Aldo Parisot. Na zijn terugkeer naar Europa speelde hij regelmatig als free-lance cellist bij de Berliner Philharmoniker. Sebastian Koloski woont thans in Nederland waar hij mede-oprichter was van het USQ.

Naast zijn intensieve werkzaamheden als kamermusicus is hij ook als free-lance cellist verbonden aan de Amsterdam Opera, de orkesten van de Nederlandse omroep en het Orquestra de Cadaques in Spanje.

Fotografie: Ronald Knapp

Eeva Koskinen, Joël Waterman, Sebastian Koloski, Katherine Routley

Enkele notities bij dit concert

Joseph Haydn was van eenvoudige afkomst. Hij zong in het jongenskoor in de Stephansdom in Wenen. Hij wist al jong dat hij componist wilde worden. Na de stembreuk voorzag in zijn onderhoud als musicus en als begeleider van zangers. Hij kwam in contact met adellijke personen, en werd uiteindelijk kapelmeester van de zeer rijke prins Esterhazy. Voor hem heeft Haydn heel veel prachtige muziek gecomponeerd.

Haydn kan beschouwd worden als de uitvinder van het strijkkwartet: hij schreef er meer dan tachtig. In die tachtig strijkkwartetten zit een grote ontwikkeling: de vier instrumenten worden steeds meer gelijkwaardig, in plaats van dat de melodie vooral de viool zit en de cello slechts de baslijn speelt. Mozart zette dat voort (o.a. met zes geweldige aan Haydn opgedragen kwartetten).

Haydn overleefde de door hem bewonderde Mozart. In 1803 dirigeerde Haydn voor het laatst een concert in Wenen. Hij voerde toen de 'Zeven Kruiswoorden' uit, die wij vorig seizoen in de strijkkwartetversie in Ermelo gehoord hebben.

In dat jaar schreef hij de twee delen voor strijkkwartet die een paar jaar later als opus 103 gepubliceerd werden: hij had de kracht niet meer om de ontbrekende delen te componeren. Haydn suggereerde de uitgever om PS toe te voegen: "Hin ist meine Kraft, alt und schwach bin ich" (Verdwenen is mijn kracht, oud en zwak ben ik). Beethoven had het stokje intussen overgenomen door in 1801 zijn zes kwartetten opus 18 te publiceren, waar heel andere wegen worden ingeslagen. De aanduiding van de delen is: in gracieus gaande beweging; menuet maar niet te gehaast.

Het laatste publieke optreden van Haydn in 1808 met *Die Schöpfung* in de Universiteit van Wenen

Mendelssohn was een geniale man. Zijn voornaam Felix betekent 'gelukkig' in het Latijn. Gelukkig mag je je noemen als je met zoveel talenten in een rijke bankiersfamilie geboren wordt, privé onderwijs krijgt en een eigen orkest tot je beschikking hebt. Mendelssohn speelde erg goed piano, orgel en viool en kon heel goed tekenen. Tussen 1827 en 1835 reisde hij langs alle grote muziekcentra in Centraal Europa en Engeland. Hij genoot een grote populariteit. In 1829 dirigeerde hij de eerste uitvoering na Bach's dood van diens Matthäus-Passion. In mei 1847 overleed zijn zuster Fanny zeer onverwachts aan een hersenbloeding. Een half jaar later overleed ook Felix, aan verdriet en oververmoeidheid.

Drie jaar na Mendelssohn's dood werden de vier losse stukken opus 81 gepubliceerd. Ze hebben geen relatie met elkaar en zijn in verschillende periodes gecomponeerd. Het eerste stuk (andante met variaties) is uit 1847, uit de laatste maanden van zijn leven. Ik vind het een heerlijk licht stuk, wat in tegenstelling staat tot het strijkkwartet opus 80. Dat kwartet schreef hij in dezelfde periode als een soort requiem voor zijn kort daarvoor overleden zuster Fanny. De delen zijn: in gaande beweging; iets geanimeerder; gehaast; gaand als in het begin. Het tweede stuk (scherzo in a) is ook uit 1847. Een van de beroemdste scherzi uit de muziekgeschiedenis is het scherzo van Mendelssohn uit de muziek bij Een Midzomernachtsdroom (van Shakespeare). Dit scherzo ademt dezelfde sfeer van lichtheid en speelsheid. Het is een van Mendelssohn's laatste werken. De aanduiding is: licht en blij en vlot. Het derde stuk (capriccio in e, dezelfde toonsoort als het beroemde vioolconcert) is uit 1843. Het bestaat uit twee delen, eerst een langzame inleiding, een soort lied zonder woorden, daarna een kleine fuga. Mendelssohn schrijft in een brief over zijn plan om een enkele Capricen voor strijkkwartet te schrijven, maar het is bij deze gebleven. De aanduidingen betekenen: in een vlot gaande beweging; blij en fugatisch, zeer snel.

Fanny Hensel-Mendelssohn (1805-1847) en Mendelssohn's vrouw Cécile Jeanrenaud (1817-1853)
De twee belangrijkste vrouwen in het leven van Felix Mendelssohn.

Toelichting 2/2

Béla Bartók werd geboren in Nagyszentmiklós (de Hongaarse naam), of Sânnicolau Mare (de Roemeense naam). De naam betekent: Groot SintNicolaas! Het ligt in Transsylvanië, het westelijk deel van Roemenië, dat ten tijde van Bartók's geboorte bij Hongarije behoorde. In dat gebied wisselen Hongaarse en Roemeense dorpen elkaar af. Er is ook nog een Duitse minderheid en er leven veel zigeuners.

In de 19^e eeuw komen er in veel Europese landen tendensen om in de muziek de nationale identiteit te benadrukken. Liszt deed dat bijvoorbeeld met zijn Hongaarse dansen. Maar in veel van die pogingen was de invloed vooral wat er in de steden klonk, zoals door zigeunerorkesten. Bartók wilde niet verder op die weg, en ging terug naar de bron: de boeren in de dorpjes en hun muziek en dansen. Hij verzamelde veel muziek o.a. met zijn vriend Kodály. Dat materiaal verwerkte hij (maar niet letterlijk) in veel van zijn werken.

Bartók schreef zes strijkkwartetten, verdeeld over zijn hele werkzame leven. Zij weerspiegelen zijn ontwikkeling als componist. Hoewel ik deze werken al decennia ken, blijf ik ze ervaren als weerbarstige en toch intrigerende muziek.

Dat weerbarstige (zowel in de harmonie als in de ritmiek) zit echter ook in de authentieke volksmuziek. (In Bartók's muziek bij het ballet De wonderbaarlijke Mandarijn uit dezelfde periode, is dat weerbarstige heel extreem.)

Het tweede kwartet schreef hij tussen 1915 en 1917, toen de Eerste Wereldoorlog Europa verscheurde. Kort daarvoor vonden er in de schilderkunst (Kandinski) en in de muziek (Schönberg, Stravinski) grote veranderingen plaats.

Het kwartet duurt ongeveer 26 minuten. De delen noemt hij: gematigd; snel en speels; langzaam. Maar er zijn binnen de delen flinke wisselingen in tempo. Het begint met een mooie melodie in de eerste viool. In het tweede deel zijn er strakke ritmes en haast slagwerkachtige begeleidingsfiguren. In het tweede deel hoor je ook invloeden van Berber-muziek: Bartók deed ook onderzoek naar volksmuziek in Noord-Afrika.

Zittend Bartók en Kodály met strijkkwartet

Tsjaikovski schreef veel prachtige muziek: opera's, symfonieën, concerten, balletten (o.a. Zwanenmeer, Notenkraker), en kamermuziek waaronder drie strijkkwartetten. Hij schreef net als Schumann een 'Album voor de jeugd', 24 eenvoudige pianostukjes.

Hij was niet tevreden over de kwaliteit van de stukken voor kinderen. Maar deze stukken zijn zeker niet geschikt voor beginnende pianospelers! Hij droeg ze op aan zijn 7-jarige neefje Vladimir Davidoff. Tien ervan bewerkte Dubinsky (primarius van het beroemde Borodin Kwartet) voor strijkkwartet.

Tsjaikovski was financieel onafhankelijk omdat hij lange tijd ondersteund werd door een rijke weduwe, Nadezjda von Meck. Zij schreven elkaar honderden brieven, maar hebben elkaar nooit ontmoet. (Zij is ook de vrouw die Debussy in dienst nam, zie de toelichting bij het vorige concert.) Drie jaar voor zijn dood, toen Tsjaikovski al niet meer van haar toelagen afhankelijk was, stopte Nadezjda onverwachts met haar toelagen en brieven. Nadezjda werd diep getroffen door het overlijden van Tsjaikovski en heeft hem slechts een paar maanden overleefd.

(Hoogstwaarschijnlijk was Tsjaikovski homoseksueel. Hij was weliswaar (voor de vorm?) getrouwd, maar dat huwelijk heeft maar heel kort geduurd. De doodsoorzaak van Tsjaikovski is cholera geweest, maar mogelijk is dat een opzettelijke cholera geweest omdat zijn homoseksuele geaardheid aan het licht was gekomen en hij gedwongen werd tot een vorm van zelfdoding door het drinken van besmet water. Het is ook mogelijk dat Nadezjda haar toelagen en hun briefwisseling heeft stopgezet omdat zijn geaardheid haar ter ore was gekomen en ze dat niet kon accepteren. Ik kan Tsjaikovski's zesde symfonie, bijgenaamd Pathétique, niet beluisteren zonder aan deze dramatische omstandigheden te denken.) In deze stukken is daarvan evenwel niets te merken, want het is heerlijk zorgeloze muziek. Een groter contrast met het kwartet van Bartók kan ik me haast niet voorstellen!

Wouter Molendijk, 25 februari 2013

De jeugdige Tsjaikovski

Nadezjda von Meck

Onze contactpersonen geven u graag informatie:

voor Nunspeet
dhr. Wim Bömer

E-mail: nunspeet@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 252968

voor Harderwijk
dhr. Wouter Molendijk

E-mail: harderwijk@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 421704

voor Ermelo
mevr. Henny van Manen-Aartsen

E-mail: ermelo@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 563634

voor Putten
dhr. Leo van Wijk

E-mail: putten@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 353842

voor Zeewolde
dhr. Henk de Wit

E-mail: zeewolde@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 036 5223272

secretariaat
dhr. Anne de De Vries

E-mail: secretaris@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 06 5700 2004 (inspreken)

financiën
dhr. Ruud Veldhuizen

E-mail: penningmeester@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 353813
Burg. Vermeerlaan 8, 3881 GZ Putten

concertcoördinator:
dhr. Roel Norg

E-mail: coordinator@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 551703
Margrietlaan 9, 3851 RS Ermelo

publiciteit/perscontacten:
dhr. Maarten de Lussanet

E-mail: publiciteit@randmeerconcerten.nl

websitebeheer en
Randmeerconcertbrieven:
dhr. Adri Kuiper

E-mail: media@randmeerconcerten.nl

website Randmeerconcerten

www.randmeerconcerten.nl

aanvraag programmaboekje, zie secretariaat of vul het formulier op de website in.

reservering concerten tot 24 uur voor aanvang van het concert via
inspreken op telefoonnummer **06 1369 5148**

Adressen van de concertlocaties:

Lukaskerk
Van Asch van Wijklaan 69
3853 KV Ermelo

Oude Kerk
Kerkbrink 1
3851 MB Ermelo

Catharinakapel
Klooster 1
3841 EN Harderwijk

Villa Vennendal
Vennenpad 5
8072 PX Nunspeet

Hotel NH Sparrenhorst
Eperweg 46
8072 DB Nunspeet

Kasteel De Vanenburg
Vanenburgerallee 13
3882 RH Putten

Open Haven
Kerkplein 8
3891 ED Zeewolde

Agenda 2012-2013

- 1 zaterdag 22 september 2012 20 uur Putten Kasteel De Vanenburg
Van Baerle Trio met Maria Milstein (viool), Gideon den Herder (cello), Hannes Minnaar (piano)
- 2 zondag 7 oktober 2012 10.30 en 14 uur Harderwijk Catharinakapel
Lisa Jacobs (viool) en Ksenia Kouzmenko (piano)
- 3 zaterdag 20 oktober 2012 20 uur Ermelo Lukaskerk
Doris Hochscheid (cello) en Frans van Ruth (piano)
- 4 zaterdag 10 november 2012 20 uur Zeewolde Open Haven
Duo Bilitis met Eva Tebbe (harp) en Ekaterina Levental (harp & mezzosopraan)
- 5 zondag 25 november 2012 14 uur Nunspeet Sandton Landgoedhotel Vennendal
Leupold Trio 'Con Chitarrone' met Tijmen Huisingh (viool), Wouter Mijnders (cello), Sören Leupold (chitarrone en renaissancefluit)
- 6 zondag 6 januari 2013 14 uur Nunspeet Hotel NH Sparrenhorst
Nieuwjaarsconcert 'Café Dansant' met Sabine Wüthrich (sopraan), Eva van Grinsven (saxofoon), Daniël Kramer (piano)
- 7 zaterdag 19 januari 2013 20 uur Ermelo Oude Kerk
Bart van Oort (fortepiano), Marieke Schneemann (fluit), Francine van der Heijden (sopraan)
- 8 zondag 3 februari 2013 14 uur Nunspeet Landgoedhotel Villa Vennendal
Lendvai Trio met Nadia Wijzenbeek (viool), Ylvali Zilliacus (altviool), Maria Macleod (cello)
- 9 zondag 17 februari 2013 10.30 en 14 uur Harderwijk Catharinakapel
Fresco Pianotrio met Birthe Blom (viool), Katharina Gross (cello), Yoram Ish-Hurwitz (piano)
- 10 zaterdag 2 maart 2013 20 uur Zeewolde Open Haven
Utrecht String Quartet met Eeva Koskinen (viool), Katherine Routley (viool), Joël Waterman (altviool), Sebastian Koloski (cello)
- 11 zaterdag 16 maart 2013 20 uur Ermelo Lukaskerk
Daria van den Bercken (piano)
- 12 zaterdag 6 april 2013 20 uur Putten Kasteel De Vanenburg
Vodenitcharov Pianokwartet met Paul van der Linden (hobo), Joost Hekel (klarinet), Jeroen Billiet (hoorn), Alain de Rijkere (fagot), Boyan Vodenitcharov (fortepiano)

Muzikado

The image features a violin in the lower-left quadrant, with its body in shades of brown and orange. Overlaid on the violin and extending across the frame are several musical staves with black notes and clefs. The background is a light yellow gradient.

Geef een concert cadeau
Voor 19 euro bij de kassa